

*Araştırma / Research***HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN FERTİLİTEYİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLERE İLİŞKİN BİLGİ VE TUTUMLARI****THE KNOWLEDGE AND ATTITUDES OF NURSING STUDENTS
ABOUT THE FACTORS AFFECTING FERTILITY**

Burcu KÜÇÜKKAYA¹, Hatice KAHYAOĞLU SÜT¹, Yasemin KOYUNOĞLU¹,
Meral KAYA¹, Cansu YONĞAÇ¹

¹Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Özet

Amaç: Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin fertilitiyi etkileyen faktörlere ilişkin bilgi ve tutum durumlarını incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel tipteki bu araştırma, Ekim-Aralık 2017 tarihleri arasında bir Üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde eğitim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf 396 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından literatür incelenerek oluşturulan anket formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistik kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.2±1.8 olup %87.1'inin cinsiyeti kadındır. Öğrencilerin fertilitiyi etkileyen faktörlere ilişkin bilgi durumlarına bakıldığında; öğrencilerin %73.5'i ileri yaşın, %77.5'i obezitenin, %82.3'ü üreme organı anomalilerinin, %82.3'ü testiküler hastalıkların, %85.1'i hormonal bozuklukların, %75.8'i hipotalamik- hipofizer hastalıkların, %76.0'ı cinsel yolla bulaşan hastalık geçirme durumunun, %76.0'ı mesleki maruziyetlerin, %82.1'i potansiyel kimyasal ve fiziksel toksik maddelere maruz kalmanın fertilitiyi olumsuz etkileyeceğini düşündüğünü

Abstract

Objective: The aim of the study was to investigate the knowledge and attitudes of nursing students about the factors affecting fertility.

Method: This cross-sectional study was conducted on 396 students in the first, second, third and fourth grades who were trained in the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences of the University between October-December 2017. The research data were collected by the questionnaire form prepared by the researchers. The data were evaluated by descriptive statistics.

Results: The average age of the students was 20.2 ± 1.8 and the sex of 87.1% was females. When the information status of the students about the factors affecting fertility was examined; It was identified to thought lifestyle factors that negatively affected fertility that 73.5% of them was older age, 77.5% was obesity, 82.3% was reproductive organ anomalies, 82.3% of testicular diseases, 85.1% of hormonal disorders, 75.8% of hypothalamic-pituitary diseases, 76.0% of them are sexually It was determined that the rate of transmission of the transmitted disease, 76.0% of the occupational exposures and 82.1% of the participants thought that exposure to

Geliş tarihi/Received: 05.09.2018 / **Kabul tarihi/Accepted:** 28.12.2018

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Burcu KÜÇÜKKAYA, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye

Telefon/Phone: +90 284 213 30 42 / 1026

E-posta/E-mail: burcukucukkaya1992@gmail.com

belirtmiştir. Öğrencilerin %83.3'ünün sigara tüketiminin, %79.3'ü alkol kullanımının, %79.8'i madde kullanımının, %54.0'ı düzenli egzersiz yapmamanın, %85.4'ü sağlıksız beslenme ve hormonal gıda tüketiminin, %57.8'i uyku düzensizliğinin, %74.0'ı anksiyeteli olmanın, %68.7'si dizüstü bilgisayar kullanımının ve %67.7'si cep telefonu kullanımının fertilitateyi olumsuz etkileyen yaşam biçimi faktörleri olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin fertilitateyi etkileyen yaşam biçimine ilişkin tutumları incelendiğinde; %78.3'ünün sigara, %81.3'ünün alkol kullanmadığı, %41.4'ünün düzenli egzersiz yaptığı, %63.1'inin sağlıklı beslendiği, %57.3'ünün uykusunun düzensiz olduğu, %69.9'unun anksiyeteli yapıya sahip olduğu, %54.0'ünün dizüstü bilgisayar ve %98.2'sinin cep telefonu kullandığı saptanmıştır.

Sonuç: Hemşirelik bölümü öğrencilerinin çoğunun fertilitateyi etkileyen faktörlere ilişkin bilgileri vardır. Ancak bilgileri olmasına rağmen birçoğunun fertilitateyi olumsuz yönde etkileyecek yaşam biçimine ilişkin tutum sergiledikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, fertilitate, bilgi, tutum

GİRİŞ

İnfertilite, 12 aylık düzenli, korunmasız cinsel ilişkiden sonra veya kişinin bir birey olarak ya da eşi ile yeniden üreme kapasitesindeki bir bozukluğa bağlı olarak klinik gebelik oluşturmama ile karakterize olan fonksiyon bozukluğu durumudur (1). Dünya çapında üreme çağındaki çiftlerin tahmini 72.4 milyonu birincil veya ikincil infertiliteye sahiptir (2,3). Ülkemizde infertilite oranı %15 iken gelişmiş ülkelerde infertilite oranı %8-10, gelişmekte olan ülkelerde %15-20 arasındadır. İnfertilite, bireyleri doğrudan etkileyen ve olumsuz psikolojik sonuçlara yol açabilen, yaşam kalitesi ve refahı düşürebilen bir toplum sağlığı sorunudur (1-5). Bu doğrultuda, infertilite

potential chemical and physical toxic substances would negatively affect the fertility. Of the students, 83.3% had cigarette consumption, 79.3% had alcohol use, 79.8% had substance use, 54.0% did not exercise regularly, 85.4% had unhealthy nutrition and hormonal food consumption, 57.8% had sleep disorder, 74.0% It was found that 68.7% of the patients had the use of laptops and 67.7% of them thought that the use of mobile phones were.

When the attitudes of nursing students about the lifestyle factors affecting fertility was examined; It was found that 78.3% were smokers, 81.3% did not use alcohol and 99.7% did not use drugs, 41.4% did exercise regularly, 63.1% had a healthy diet, 57.3% had irregular sleep, and 69.9% had anxiety. 54.0% were use a laptop and 98.2% were use mobile phones.

Conclusion: Majority of nursing students have knowledge about factors affecting fertility. However, it is seen that although they have knowledge, many of them have attitudes towards lifestyle which will negatively affect fertility.

Keywords: Nursing, students, fertility, knowledge, attitudes

görülme sıklığının artması Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Sağlık-2020 programında olmasına yol açmıştır.

İnsan, sosyal bir varlık olması ve en temel ihtiyaçlarından birinin diğer insanlarla bir arada yaşamak olmasından dolayı insanın en önemli amacı hayatını devam ettirebilmek için biyolojik üreme fonksiyonunu sağlamasıdır (1,6). Bu temel gereksinim ihtiyacı insanın fertilitate sağlığını korumasında önemli bir farkındalık yaratır. Bu farkındalığın, sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının geliştirilmesinde, infertilitenin önlenmesi ve fertilitate düzeyinin ideal düzeye ulaşmasında, önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür (7).

Modern dünyada değişen ve gelişen teknolojinin etkisiyle bireylerin günlük aktiviteleri ve değiştirdiği yaşam biçimlerinin fertilité sağlığına olumsuz etkileri bulunmaktadır (8). Sadece değişen tutumlar ve teknoloji sebepler arasında yer almazken teknolojinin ve tutumların sebebi olan stres bu tabloya eklenerek fertilité üzerine olumsuz etkisini göstermektedir. Stres hem erkek hem de kadınlarda nedeni açıklanmayan infertilite nedeni olarak gösterilmektedir (9). İnfertiliteyi etkileyen faktörleri incelediğimizde; ailede infertil birey bulunması, ileri yaş, sigara, alkol, madde kullanımı, beslenme, Beden Kitle İndeksi (BKİ), düzenli egzersiz aktivitesi, kahve-kola gibi kafein içeren içecek tüketimi, uyku düzensizlikleri, menstruasyon bozuklukları, üreme organı anomalileri, hormonal bozukluklar, hijyen yetersizlikleri, teknolojik eşyalar arasında yer alan cep telefonu ve diz üstü bilgisayar kullanımı ve sağlıklı yaşam biçimi olarak düşünölen sauna, jakuzi, hamam gibi sıcığa maruziyeti arttıran etkilerin saptanması ve değerlendirilmesi fertilité sağlığını korumaya ve ideal düzeye çıkarmaya yönelik bilgilendirmelerin yapılması oldukça önemlidir (6-8,10,11).

İnfertil bireylerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının saptanıp değerlendirilebilmesi, fertilitéyi koruyup ideal duruma çıkarılabilmesi, infertilite

durumu varlığında çiftlerin bu durumla baş edebilmesi için gerekli danışmanlık ve hemşirelik yaklaşımlarının sağlanması hemşirelere önemli sorumluluklar düşmektedir. İnfertil çiftlerin var olan durum hakkında bilgilendirme, sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının tanımlanması ve bu doğrultuda yapılacak olan girişimler ve uygulamalar hakkında hemşirelik yaklaşımlarının planlanması, uygulanması, değerlendirmesi ve sürekli eğitimlerin düzenlenmesi sağlık profesyoneli olan hemşirelerin gözetimi altındadır (6,12). Bu doğrultuda, bu hemşirelik yaklaşımının her aşamasını düzenleyen hemşirelerin yeterli bilgi birikimine, sorunlarla baş edebilme yeteneğine, alanda olan yenilikleri ve teknolojiyi takip edebilme özelliklerine sahip olabilmesi gerekmektedir. Hemşirelere bu farkındalığın, profesyonel meslek yaşantısına başlamadan önce lisans eğitimleri süresince kazandırılması önemlidir.

Hemşirelik öğrencilerinin, kadınların üreme çağı döneminde fertilité problemi yaşamamaları için sağlıklı yaşam biçimi davranışlarına sahip olmaları, infertilitenin önlenmesi ve korunma için etkileyen faktörler hakkında bilgi vermeleri bir gereklilik olarak görölmektedir. Bu nedenle öncelikle öğrencilerin fertilitéyi etkileyen faktörleri bilmeleri ve olumlu tutum sergilemeleri

gerekmektedir. Bu doğrultuda çalışma da, hemşirelik öğrencilerinin fertilitiyi etkileyen faktörlere ilişkin bilgi ve tutumları incelemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, kesitsel tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Ekim-Aralık 2017 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Ekim-Aralık 2017 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde eğitim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf tüm öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem sayısı hesaplanmadan, dahil edilme kriterlerine uygun (Sağlık Bilimler Fakültesi Hemşirelik Bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencisi olan, çalışmaya katılmaya gönüllü, 18 yaş üzeri ve anketi eksiksiz dolduran kadınlar) 396 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında; araştırmacılar tarafından literatür incelenerek (13-20) hazırlanan,

öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (9 soru), alışkanlıkları, fertilitiyi etkileyen tutum ile ilgili özellikleri (15 soru) ve fertilitiyi olumsuz yönde etkileyen faktörler ile ilgili bilgileri (26 soru) içeren toplam 50 sorudan oluşan bir bilgi formu kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik uygunluğu için çalışmanın yürütüleceği üniversitenin bilimsel araştırmalar etik kurulundan BAEK 2017/347 nolu etik onay ve verilerin toplanması için aynı üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan yazılı izin ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden sözel izin alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplanmasına başlanmadan önce katılımcılara çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin bilgi formunu doldurmaları yaklaşık 10 dk sürmüştür.

İstatistiksel Analiz

Verilerin değerlendirilmesinde ile SPSS 21.0 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın niceliksel sonuçları ortalama \pm standart sapma ile kategorik sonuçları ise sayı (n) ve yüzde (%) olarak gösterilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.19±1.80, BKİ ortalaması 22.44±3.39, %87,1'inin cinsiyetinin kadın, %29.8'inin sınıfının 1. sınıf, %60.1'inin mezun olunan lisenin anadolu lisesi,

%69.4'ünün anne eğitim durumu ilköğretim ve altı, %53.0'nın baba eğitim durumu ilköğretim ve altı, %50.8'inin çocukluğunu geçirdiği yerin il ve %71.0'inin gelir düzeyinin gidere eşit olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri (n=396)

Tanımlayıcı Özellikler	Ort.±SS	
Yaş	20.19±1.80	
BKİ	22.44±3.39	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	345	87.1
Erkek	51	12.9
Sınıf		
1. sınıf	118	29.8
2. sınıf	78	19.7
3. sınıf	93	23.5
4. sınıf	107	27.0
Mezun Olunan Okul		
Düz Lise	91	23.0
Anadolu Lisesi	238	60.1
Meslek Lisesi	20	5.1
Diğer	47	11.9
Anne Eğitim Düzeyi		
İlköğretim ve altı	275	69.4
Lise ve üstü	121	30.6
Baba Eğitim Düzeyi		
İlköğretim ve altı	210	53.0
Lise ve üstü	186	47.0
Çocukluğun Geçtiği Yer		
Köy	77	19.4
İlçe	118	29.8
İl	201	50.8
Gelir düzeyi		
Gelir giderden az	47	11.9
Gelir gidere eşit	281	71.0
Gelir giderden fazla	68	17.2

n: Sayı %: Yüzde Ort.: Ortalama SS: Standart Sapma

Hemşirelik öğrencilerinin fertiliteye ilişkin tutumları Tablo 2'de gösterilmiştir. Öğrencilerin %78.3'ünün sigara, %81.3'ünün alkol kullanmadığı, %58.6'sının egzersiz yapmadığı, %63.1'inin sağlıklı beslendiği, %83.8'inin kafein içeren içecek tükettiği, %57.3'ünün uykusunun düzensiz olduğu, %69.9'unun

anksiyeteli yapıya sahip olduğu, %54.0'nın dizüstü bilgisayar ve %98.2'sinin cep telefonu kullandığı, %90.2'sinin jakuzi-sauna gibi yerlerde bulunmadığı, %75.3'ünün dar pantolon giydiği, %80.3'ünün üriner sistem enfeksiyonu geçirmediği, %97.7'sinin ailesinde infertil birey bulunmadığı,

%96.2'sinin genital bölge hijyenine dikkat ettiği saptandı.

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin fertiliteye ilişkin tutumları (n=396)

	n	%
Sigara Kullanma Durumu		
Evet	86	21.7
Hayır	310	78.3
Sigara Kullanma Miktarı	10.49±6.80	
Alkol Kullanma Durumu		
Evet	74	18.7
Hayır	322	81.3
Alkol Kullanma Miktarı	4.88±6.08	
Egzersiz Yapma Durumu		
Evet	164	41.4
Hayır	232	58.6
Egzersiz Yapma Süresi (gün/hafta)	3.59±2.61	
Sağlıklı beslenme ve hormonlu gıda tüketme durumu		
Evet	250	63.1
Hayır	146	36.9
Kahve, kola gibi kafein içeren içecek tüketimi		
Evet	332	83.8
Hayır	64	16.2
Uyku düzeni		
Evet	169	42.7
Hayır	227	57.3
Anksiyeteli yapıya sahip olma durumu		
Evet	277	69.9
Hayır	119	30.1
Dizüstü bilgisayar kullanma durumu		
Evet	214	54.0
Hayır	182	46.0
Dizüstü bilgisayar kullanma süresi	7.80±9.06	
Cep telefonu kullanma durumu		
Evet	389	98.2
Hayır	7	1.8
Cep telefonu kullanma süresi (gün/hafta)	7.70 ±5.10	
Jakuzi-sauna gibi yerlerde bulunma durumu		
Evet	39	9.8
Hayır	357	90.2
Jakuzi-sauna gibi yerlerde bulunma süresi	5.03±6.09	
Dar pantolan ve sıkı iç çamaşır giyme durumu		
Evet	298	75.3
Hayır	98	24.7
Üriner sistem enfeksiyonu geçirme durumu		
Evet	78	19.7
Hayır	318	80.3
Üriner sistem enfeksiyonu geçirme sıklığı (ay/yıl)	2.00±2.34	
Ailede infertil birey bulunma durumu		
Evet	9	2.3
Hayır	387	97.7
Perine-genital bölge hijyenine dikkat eder misiniz?		
Evet	381	96.2
Hayır	15	3.8
Cinsel yolla bulaşan hastalık durumu		
Evet	0	0.0
Hayır	396	100.0

n: Sayı %: Yüzde Ort.: Ortalama SS: Standart Sapma

Hemşirelik öğrencilerin fertilitiyi etkileyen faktörler ile ilgili bilgi durumları ile ilgili özellikleri Tablo 3’de gösterilmiştir. Öğrencilerin %73.5’i ileri yaşın, %77.5’i obezitenin, %83.3’ü sigara tüketiminin, %79.3’ü alkol kullanımının, %79.8’i madde kullanımının, %54’ü düzenli egzersiz yapmamanın, %85.4’ü sağlıksız beslenme ve hormonal gıda tüketiminin, %73.2’si kafein içeren içecek tüketiminin, %57.8’i uyku düzensizliğinin, %74.0’ı anksiyeteli olmanın, %82.3’ü üreme organı anomalilerinin, %82.3’ü testiküler hastalıkların, %85.1’i hormonal bozuklukların, %75.8’i hipotalamik-

hipofizer hastalıkların, %76.0’ı ailede infertil birey olması, %72.7’si sık sık üriner sistem enfeksiyon geçirilmesinin, %71.2’si genital hijyene dikkat edilmesinin, %76.0’ı cinsel yolla bulaşan hastalık geçirme durumunun, %70.2’si dar pantolon ve sıkı iç çamaşırı giymenin, %49.2’si jakuzi-sauna gibi yerlerde bulunmanın, %68.7’si dizüstü bilgisayar kullanımının, %67.7’si cep telefonu kullanımının, %76.0’ı mesleki maruziyetlerin, %82.1’i potansiyel kimyasal ve fiziksel toksik maddelere maruz kalmanın ve % 52.3’ü cinsel aktivitede prezervatif kullanımının fertilitiyi etkilediğini düşündüğü bulundu.

Tablo 3. Hemşirelik öğrencilerinin fertilitiyi etkileyen faktörler ile ilgili bilgi durumları (n=396)

	n	%
İleri yaş (>35 yaş)		
Evet	291	73.5
Hayır	105	26.5
Obezite		
Evet	307	77.5
Hayır	89	22.5
Sigara kullanımı		
Evet	330	83.3
Hayır	66	16.7
Alkol kullanımı		
Evet	314	79.3
Hayır	82	20.7
Madde kullanımı		
Evet	316	79.8
Hayır	80	20.2
Düzenli egzersiz yapmama		
Evet	214	54
Hayır	182	46
Sağlıksız beslenme ve hormonal gıda tüketimi		
Evet	338	85.4
Hayır	58	14.6
Kahve, kola gibi kafein içeren içecek tüketimi		
Evet	290	73.2
Hayır	106	26.8
Uyku düzensizliği		
Evet	229	57.8
Hayır	167	42.2

Anksiyeteli olma		
Evet	293	74.0
Hayır	103	26.0
Menstrasyon bozuklukları		
Evet	324	81.8
Hayır	72	18.2
Üreme organı anomalileri		
Evet	326	82.3
Hayır	70	17.7
Testiküler hastalıklar		
Evet	326	82.3
Hayır	70	17.7
Hormonal bozukluklar		
Evet	337	85.1
Hayır	59	14.9
Hipotalamik–hipofizer hastalıklar		
Evet	300	75.8
Hayır	96	24.4
Ailede infertil birey bulunması		
Evet	301	76.0
Hayır	95	24.0
Sık üriner sistem enfeksiyonu geçirme		
Evet	288	72.7
Hayır	108	27.3
Perine/genital hijyene dikkat etmeme		
Evet	282	71.2
Hayır	114	28.8
Cinsel yolla bulaşan hastalık geçirme durumu		
Evet	301	76.0
Hayır	95	24.0
Dar pantolon ve sıkı çamaşır giyme		
Evet	278	70.2
Hayır	118	29.8
Jakuzi-sauna gibi yerlerde bulunma		
Evet	195	49.2
Hayır	201	50.8
Dizüstü bilgisayar kullanımı		
Evet	272	68.7
Hayır	124	31.3
Cep telefonu kullanımı		
Evet	268	67.7
Hayır	128	32.3
Mesleki maruziyetler (sıcaklık, ağırlık kaldırma)		
Evet	301	76.0
Hayır	95	24.0
Potansiyel kimyasal ve fiziksel toksik maddelere maruziyet		
Evet	325	82.1
Hayır	71	17.9
Cinsellikte prezervatif (bariyer aile planlaması yöntemi) kullanılmaması		
Evet	207	52.3
Hayır	189	47.7

n: Sayı %: Yüzde Ort.: Ortalama SS: Standart Sapma

TARTIŞMA

Fertiliteyi etkileyen faktörler hakkında bilgi sahibi olmak, hem sağlıklı bir doğurganlık dönemi

geçirmeyi, hem de fertilitiyi olumsuz etkileyen davranışların hangilerine sahip olduğunun bireysel farkındalığı açısından oldukça önemlidir. Sağlık profesyoneli olan hemşire meslek grubu ve bu doğrultuda yetişen hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı bir fertilitate sürecinin sürdürülebilmesi açısından hem yeterli bilgiye sahip olması hem de bu sürece yönelik farkındalıklarını kendi yaşam biçimi davranışlarıyla perçinleyebilmesi önemlidir. Çalışmamız da hemşirelik öğrencilerinin fertilitiyi etkileyen faktörlere ilişkin bilgi ve tutumları incelenmiş olup elde edilen bulgular ulusal ve uluslararası literatür ile tartışılmıştır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sigara, alkol ve madde kullanmadığı, sağlıklı beslendiği, kafein içeren içecek tüketmediği, jakuzi-sauna gibi yerlerde bulunmadığı, üriner sistem enfeksiyonu geçirmediği, ailesinde infertil birey bulunmadığı, genital bölge hijyenine dikkat ettiği belirlenmiştir (Tablo 2). Üniversite öğrencilerinin, üreme çağında sergiledikleri olumlu tutum ve davranışlar, fertilitiyi olumlu yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu ileri yaşın, obezitenin, sigara tüketiminin, alkol kullanımının, madde kullanımının, düzenli egzersiz yapmamanın, sağlıksız beslenme ve hormonal gıda tüketiminin, kafein içeren içecek tüketiminin, uyku

düzensizliğinin, anksiyeteli olmanın, üreme organı anomalilerinin, testiküler hastalıkların, hormonal bozuklukların, hipotalamik- hipofizer hastalıkların, ailede infertil birey olması, sık sık üriner sistem enfeksiyon geçirilmesinin, genital hijyene dikkat edilmesinin, cinsel yolla bulaşan hastalık geçirme durumunun, dar pantolon ve sıkı iç çamaşırı giymenin, dizüstü bilgisayar kullanımının, cep telefonu kullanımının, mesleki maruziyetlerin, potansiyel kimyasal ve fiziksel toksik maddelere maruz kalmanın ve cinsel aktivitede prezervatif kullanımının fertilitiyi olumsuz etkilediğini düşündüğü bulunmuştur (Tablo 3). Kara ve ark. sigara içme davranışı ve etkileyen faktörleri inceledikleri çalışmada, öğrencilerin %61.5'inin sigara içmenin infertiliteye sebep olabileceğini düşündüklerini belirlemiştir (12). Lundsberg ve ark. Amerika Birleşik Devletleri'nde üreme çağındaki kadınlar arasında fertilitate ile ilgili bilgi, tutum ve uygulamalarını inceledikleri çalışmada, 18-24 yaş arasında olan kadınların %70 'i alkol kullanımının, %66'sı cinsel yolla bulaşan hastalık geçirmenin, %68'i sigara tüketiminin, %74'ü fazla kilonun, %62'si obezitenin, %88'i stresin, %62'si düzensiz regl döngüsünün fertilitiyi olumsuz etkileyeceğini düşündüğünü belirlemiştir (14). Garcia ve ark. özel eğitim sonrası

fertilite bilgi ve farkındalığın artmasını inceledikleri çalışmada, çalışmaya katılan kadınların %50'si ileri yaşın (35 yaş üstü olma) infertilite için risk faktörü olduğunu saptamıştır (15). Boivin ve ark. genç yetişkinlerde ve adölesanlarda fertilite hakkında bilgi kazanımlarının yararları ve harcamalarını inceledikleri çalışmada, genç yetişkinlerin anksiyete duygusunun fertiliteyi olumsuz yönde etkileyebileceğini düşündüğünü bulmuştur (16). Cheung ve ark. Kuzey Queensland'da üreme çağındaki kadınlar arasındaki bilgi durumunun doğal doğurganlık, infertilite ve tıbbi yardımlı üreme tekniklerine etkisini inceledikleri çalışmada, üniversite öğrencilerinin %74'ü yaşam tarzı faktörlerinin (sigara ve kilo gibi), %23.1'i endometriozisin, %20.1'i genetik, %18.7'si polikistik over sendromunun ve %17.6'sı ileri yaşın fertiliteyi olumsuz etkilediği ve infertilite için risk faktörü olarak düşündüğünü belirlemiştir (17). Literatür taraması sonucunda çalışmamızın amacı doğrultusunda aynı popülasyon ile yapılan çalışma bulunamamış olup, bulunan mevcut çalışmalar ise farklı gruplarla yapılmıştır. Ancak çalışmamızda elde edilen bulgular ile bulunan mevcut çalışmalar birbirine paralellik

göstermektedir. Fertiliteyi olumsuz etkileyen faktörler hakkında bilgi sahibi olup bireysel davranışlarda farkındalık yaratan ve bu doğrultuda sağlık profesyoneli adayı olan hemşirelik öğrencileri bu konuda toplumda farklı bir bakış açısı kazandırarak, fertilitenin sağlıklı devam ettirilebilmesi için önemli bir yere sahiptir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarımız gösteriyor ki; hemşirelik bölümü öğrencilerinin çoğunun fertiliteyi etkileyen faktörlere ilişkin bilgileri bulunmaktadır. Ancak bilgileri olmasına rağmen birçoğunun fertiliteyi olumsuz yönde etkileyecek yaşam biçimine ilişkin bazı tutum ve davranış sergiledikleri görülmektedir.

Sonuçlar doğrultusunda; hemşirelik öğrencilerine, fertiliteyi olumsuz yönde etkileyecek yaşam biçimleri hakkında bilgilendirme eğitimleri düzenleyerek bireysel ve toplumsal farkındalığı artırmaları ve fertiliteyi olumsuz yönde etkileyecek yaşam biçimine ilişkin tutum ve davranışlarını değiştirmeye yönelik uygulamaları hayata geçirmeleri önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Omani-Samani R, Ghaheri A, Navid B, Sepidarkish M, Maroufizadeh S. Prevalence of generalized anxiety disorder

- and its related factors among infertile patients in Iran: a cross-sectional study. *Health and Quality of Life Outcomes* 2018; 16(129): 1-5. <https://doi.org/10.1186/s12955-018-0956-1>
2. Jahromi BN, Mansouri M, Forouhari S, Poordast T, Salehi A. Quality of life and its influencing factors of couples referred to an infertility center in Shiraz, Iran. *Int J Fertil Steril* Jan-Mar 2018; 11(4):293-297.
 3. Boivin J, Bunting L, Collins JA, Nygren KG. International estimates of infertility prevalence and treatment-seeking: potential need and demand for infertility medical care. *Hum Reprod.* 2007; 22(6): 1506–1512.
 4. Speroff L, Glass NH, Kase RG. *Female Infertility, in Clinical Gynecologic Endocrinology&Infertility.* Baltimore, Lippincott Williams & Wilkins, 2005, pp. 1014-63.
 5. Demirci N., Potur Çoşkuner D. Erkek Fertilitesi ve Riskli Yaşam Biçimi Davranışları. *F.N. Hem. Derg.* 2014; 22(1): 39-45.
 6. Kaya Y., Beji Kızılkaya N., Aydın Y. Hassa H. Kadınlarda Yaşam Biçimi Davranışlarının Fertilite Üzerine Etkisi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2016;6(3):190-196.
 7. Acharya S, Gowda CR. Lifestyle factors associated with infertility in a rural area: A cross-sectional study. *International Journal of Medical Science and Public Health* 2017; 6(3): 502-506.
 8. Amanak K, Karaöz B, Sevil Ü. Modern yaşamın İnfertilite üzerine etkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin* 2014; 13(4): 345-350.
 9. Sezgin H, Hocaoğlu Ç. İnfertilitenin psikiyatrik yönü. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2014; 6(2): 165-184.
 10. Durairajanayagam D. Lifestyle causes of male infertility. *Arab Journal of Urology* 2018; 16: 10-20.
 11. Demirci N., Potur Çoşkuner D. Erkek Fertilitesi ve Riskli Yaşam Biçimi Davranışları. *F.N. Hem. Derg.* 2014; 22(1): 39-45.
 12. Taşa D., Özkan S. Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İnfertilite Hakkındaki Görüşleri. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 2007;6(3):
 13. Kara S, Baş FY, Açıkalın C. Sigara içme davranışları ve etkili faktörler: Tıp ve Diş Hekimliği Fakültelerinin ilk ve son sınıf öğrencileri üzerinde çalışma. *Smyrna Tıp Dergisi* 2011; 1(1): 16-21.
 14. Lundsberg LS, Pal L, Garipey AM, Xu X, Chu MC, Illuzzi JL. Knowledge, attitudes, and practices regarding conception and fertility: a population-based survey among reproductive-age United States women. *Fertility and Sterility* 2014;101(3): 767-774.
 15. Garcia D, Vassena R, Prat A, Vernaeve V. Increasing fertility knowledge and awareness by tailored education: a randomized controlled trial. *Reproductive BioMedicine Online* 2016; 32: 113–120.
 16. Boivin J, Koert E, Harris T, O’Shea L, Perryman A, Parker K, Harrison C. An experimental evaluation of the benefits and costs of providing fertility information to adolescents and emerging adults. *Human Reproduction* 2018; 33(7): 1247–1253.
 17. Cheung NK, Coffey A, Woods C, Costa C. Natural fertility, infertility and the role of medically assisted reproduction: The

- knowledge amongst women of reproductive age in North Queensland. *Aust N Z J Obstet Gynaecol* 2018; 1-7.
18. Bennett LR, Wiweko B, Bell L, Shafira N, Pangestu M, Adayana IBP, Hinting A, Armstrong G. Reproductive knowledge and patient education needs among Indonesian women infertility patients attending three fertility clinics. *Patients Education and Counseling* 2015; 98: 364-369.
 19. Bretherick KL, Fairbrother N, Avila L, Harbord SHA, Robinson WP. Fertility and aging: do reproductive-aged Canadian women know what they need to know?. *Fertility and Sterility* 2010; 93(7): 2162-2168.
 20. Hammarberg K, Setter T, Norman RJ, Holden CA, Michelmore J, Johnson L. Knowledge about factors that influence fertility among Australians of reproductive age: a population-based survey. *Fertility and Sterility* 2013; 99(2): 502-507.